

AB, iş dünyasına DOST YARGI UYGULAMASI talep ediyor

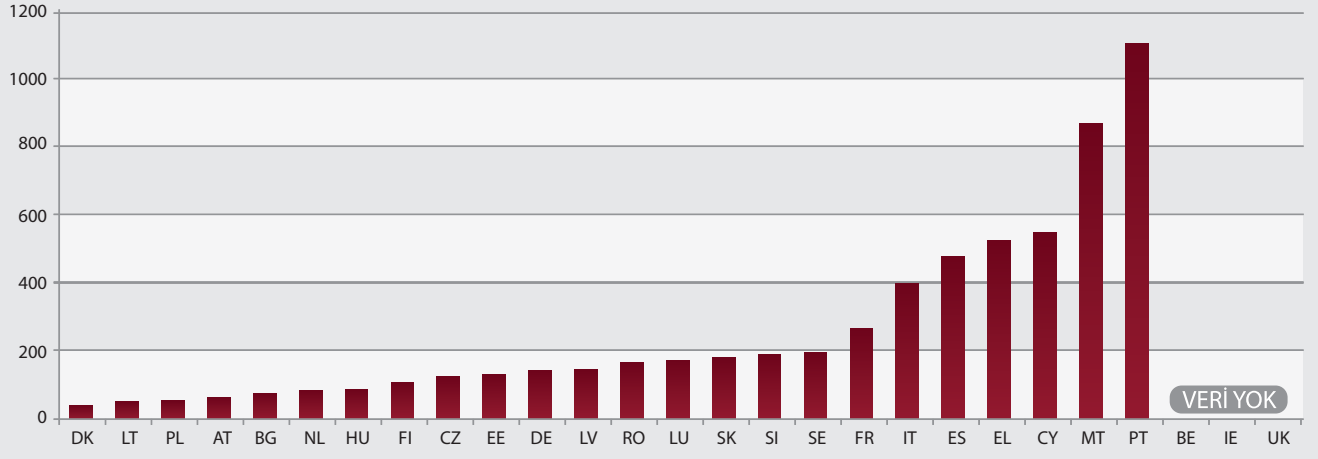
Avrupa Komisyonu, Mart 2013'te, üye ülkelerde iş yapma ortamını, yargı sisteminin işleyişi açısından inceleyen AB Adalet Göstergesi (The EU Justice Scoreboard) konulu bir kıyaslama çalışması yayımladı.[1]

Avrupa Birliği'nde (AB) devam eden ekonomik kriz, köklü değişimler için katalizör bir rol oynuyor. Krizin etkileri, ulusal ekonomilerin yeniden yapılanması, büyüme ve rekabetçilik artışı için zemin hazırlanması olarak da görülebilir. Bu reform sürecinde, güvenin tekrar tesis edilmesi ve büyümeye geri dönülmesinde ulusal yargı sistemleri anahtar rol oynuyor. Etkili ve bağımsız bir yargı sistemi, istikrar ve güvene katkı sağlar. Öngörülebilir, zamanında ve uygulanabilir yargı kararları, çekici iş ortamı için önemli yapısal unsurlar oluyor. Yeni iş kurmak, iş kontratlarının uygulanması, özel borçların çözümü veya özel mülkün ve diğer hakların korunması hususlarındaki güvenin devam etmesini sağlar.

AB üyesi devletlerin ekonomik uyum programlarına bağlı deneyimleri gösteriyor ki, yargı sisteminin işleyişindeki noksanlıklar, eksi büyüme sarmalını büyütmekte ve bireylerle işletmelerin yargı kurumlarına olan güvenini zayıflatmakta. Bu nedenle, 2011 yılında ulusal yargı reformları bu programların ayrılmaz yapısal parçaları haline geldi.

Yargı sisteminin kalite, bağımsızlık ve etkiliğinin iyileştirilmesi, Avrupa Semester'inin[2]

GRAFİK 1. Ceza Davaları Dışında **Bekleyen Dava Sayısı** (Her 100 kişi için)

Kaynak: CEPEJ[5] Study

Ulusal yargı sistemlerinin kalitesinin, bağımsızlığının ve etkinliğinin, güven ortamının iyileşmesi ve büyümeye geri dönülmesinde anahtar rol oynadığını, bunun AB hukukunun etkililiği için de çok önemli olduğunu belirten Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Viviane Reding, "Yargı Süreçlerinde Uyumlaştırmaya Doğru" başlıklı makalesinde, AB Adalet Göstergesi'nin, AB içinde adaletin daha etkili tesis edilmesine katkı sağladığını dile getiriyor.

Viviane Reding, Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı, Temel Haklar ve Vatandaşlıktan Sorumlu Komisyon Üyesi.

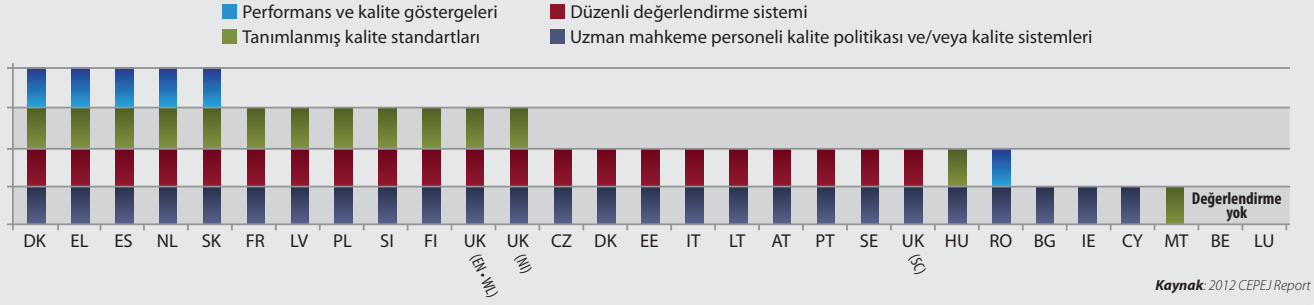
ve AB'nin Yıllık Ekonomi Politika Koordinasyonu'nun da öncelikleri arasında yer alıyor. 2012 yılı Raporu'nda altı AB üyesi ülke[3], özellikle yargılama süresi ve yargılama sürecinin organizasyonu açısından sorunlu ülkeler olarak belirlendi.

AB ADALET GÖSTERGESİ'NDE ANA BULGULAR

AB'de ulusal yargı sistemlerinin etkinliği, bağımsızlığı ve kalitesi, yüksek standartlarda bir adalete ulaşmak için olduğu kadar insanlar ve işletmeler için de çok önemlidir. Yüksek standarda adalete ulaşmanın başarılması, ülkelerin yatırım ve iş yapma açısından çekiciliğini artıracağı gibi istihdam ve büyümeyi de destekler.

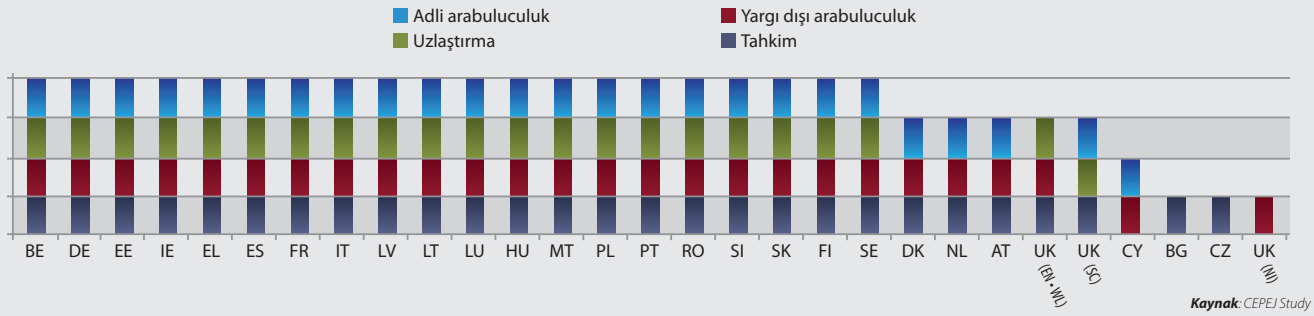
Avrupa Komisyonu'nun "AB Adalet Göstergesi" çalışması, AB ülkelerinin medeni hukuk, idare hukuku ve ticaret hukuku davalarını yürütme sürecini ortaya koyuyor. Avrupa Komisyonu'nun yapmış olduğu değerlendirme, hükümetlerin yargı uygulamaları açısından daha yüksek standartlara ulaşması gerektiği-

GRAFİK II. Üye Devletlerde **Mahkeme Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi**

Kaynak: 2012 CEPEJ Report

GRAFİK III. Alternatif Çözüm Yöntemlerinin Varlığı

Kaynak: *CEPEJ Study*

ni gösteriyor. 2012 için yapılan ana gözlemler şöyle özetleniyor:

Dava süreleri: AB üyesi ülkelerin 1/3'ünde dava sürelerinin, geri kalan ülkelere göre iki kat daha uzun olduğu gözleniyor. Bu durum çoğu zaman büyümenin önünde engel oluyor. Zamanında verilecek kararlar herkes için hayati önemde. Örneğin, aşağıdaki grafikte[4] ceza hukuku dışındaki davaların sonuçlandırılmasına ihtiyaç duyulduğu görülüyor. Buna göre, Danimarka ceza davaları dışındaki davaların sonuçlanması açısından en hızlı yargı sistemine sahip AB üyesi ülke. Bununla birlikte, Portekiz ise bu istatistik açısından AB'de davaların en uzun sürdüğü ülke.

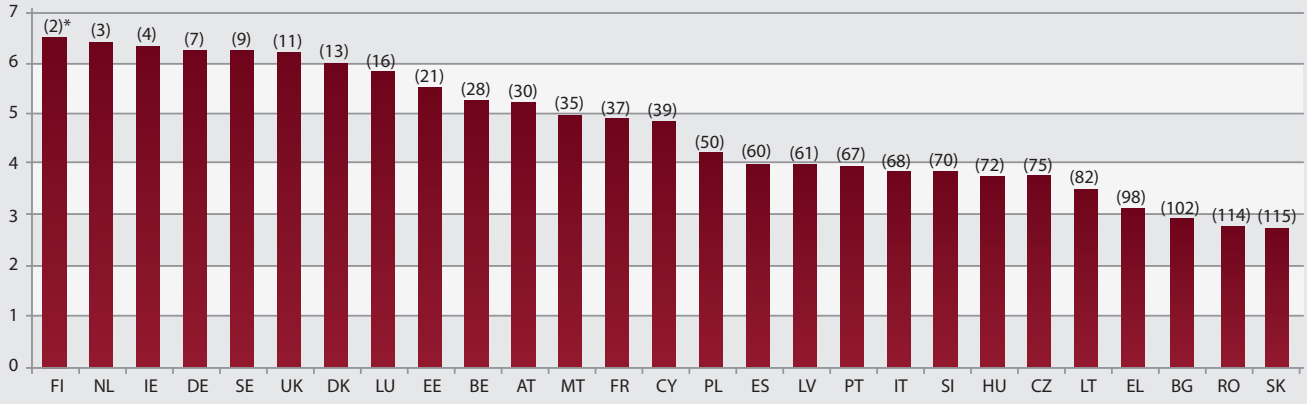
Düzenli Denetim ve Değerlendirme: Bazı AB üyesi ülkelerde, yargı sisteminin hızı ile kalitesinin iyileştirilmesini düzenli olarak denetleyecek ve değerlendirecek mekanizma eksikliği söz konusu. Grafik II'de de görüleceği gibi, üye devletlerin büyük bir çoğunluğunun kapsamlı bir denetim sistemi var. Bununla birlikte, deneyim sistemi olmayan veya bilgilerini paylaşmayan üye devletler bulunuyor. Dolayısıyla mahkemelerin faaliyetleriyle ilgili olarak, bazı üye devletlerin düzenli olarak yürüttüğü bir değerlendirme sistemi bulunmuyor. Üye devletlerin yarısından çoğunda, kalite standartları belirlenmemiş durumda.

Davaların Çözümü İçin Alternatif Yöntemler: Davaların sonuçlanması için, arabuluculuk gibi, mahkemelerin iş yükünü azaltacak alternatif yöntemlerin daha yaygın şekilde kullanılması, gecikmeleri azaltacak. Yukarıdaki grafikte de görüleceği gibi, neredeyse tüm üye devletlerde alternatif çözüm süreçleri mevcut. Ancak, bu süreçlerin kullanıldığına ilişkin belgelere ulaşmak genellikle mümkün değil.

Yargı Sisteminin Bağımsızlığı: Bazı AB üyesi ülkelerde, iş dünyasının yargı sisteminin bağımsızlığı konusundaki algısı son derece olumsuz (yargı sisteminin bağımsızlığına olan güven çok düşük). AB üyesi ülkelerden bir kısmı, dünya genelinde yargı bağımsızlığı konusundaki algıda en iyi ilk 10 ülke arasında yer almakla birlikte, aşağıdaki grafikte de görüleceği gibi, belli üye devletlerde iş dünyasının yargı sisteminin bağımsızlığı konusundaki algısı son derece olumsuz. Bu alandaki bulgular, daha ayrıntılı bir değerlendirmenin yapılmasını ve konuya özel önem verilmesini gerektiriyor.

GRAFİK IV. Yargı Bağımsızlığı Algısı (Daha yüksek değer daha iyi algı anlamına gelir)

* Dünyada 144 ülke arasında sayısal değerlendirme görüntüsü

Kaynak: *World Economic Forum*

Elektronik Sistemden Yararlanma: Yargı sisteminde elektronik sistemlerin kullanılmasının, bireyler ve işletmeler için gecikmelerle maliyetlerin azaltılmasına yardımcı olacağı açık. Aşağıdaki tabloda görüleceği gibi, AB üyesi ülkelerin çok önemli bir çoğunluğu, davaların kayıt ve yönetimi açısından gelişmiş bir elektronik sistemleri var. Bununla birlikte, özellikle Yunanistan ve Güney Kıbrıs ortalamanın gerisinde kalıyor.

Hakimler İçin Zorunlu Eğitim: Hakimler için zorunlu eğitim ve yeterli kaynakların varlığı, etkinliğin iyileştirilmesi için önemli görülüyor.

BUNDAN SONRA NE YAPILACAK?

Avrupa Komisyonu, AB üyesi ülke hükümetleriyle istişareden sonra, her bir ülkeye dönük rehber hazırlayacak. Hazırlanacak rehberde, bu yılki raporda (Justice Scoreboard) belirtilen hususlar göz önünde bulundurulacak. Üzerinde uzlaşma sağlanan yargı reformlarının yapılabilmesi için, AB'nin Çok Yıllı Bütçesi'nden gerekli fon tahsis edilecek.

Hazırlanan "Gösterge" (Scoreboard), AB üyesi ülkeleri, yargı sisteminin kalitesi, etkinliği ve bağımsızlığı konularında, spesifik bazı göstergelerle karşılaştırılarak, böylece sorun alanlarının belirlenmesi ve çözüm sürecinin takibine imkân verilecek. Zira, tüm ulusal yargı sistemlerinin etkin işbirliğinin temin edilmesi, AB düzeyindeki mevzuatın (tüketicinin korunması ve çevre gibi) yeknesak uygulanması için çok önemli.

Kaynaklar

1) *The EU Justice Scoreboard-A tool to Promote Effective Justice adn Growth;*

2) *European Semester: "European Semester" AB için ekonomik ve parasal politikaların koordinasyonu için belirlenmiş, bir tür "dönem başkanlığı" oluyor. Çalışmaları her yılın ocak ayında başlayarak altı aylık periyotlar halinde odaklanır. Bu nedenle de adına "semester" denir. Avrupa "semester" boyunca, üye devletler bütçe ve ekonomi politikalarını AB düzeyinde kabul edilmiş hedef ve kurallarla uyumlu hale getirir ve hedefleri şöyle sıralanır:*

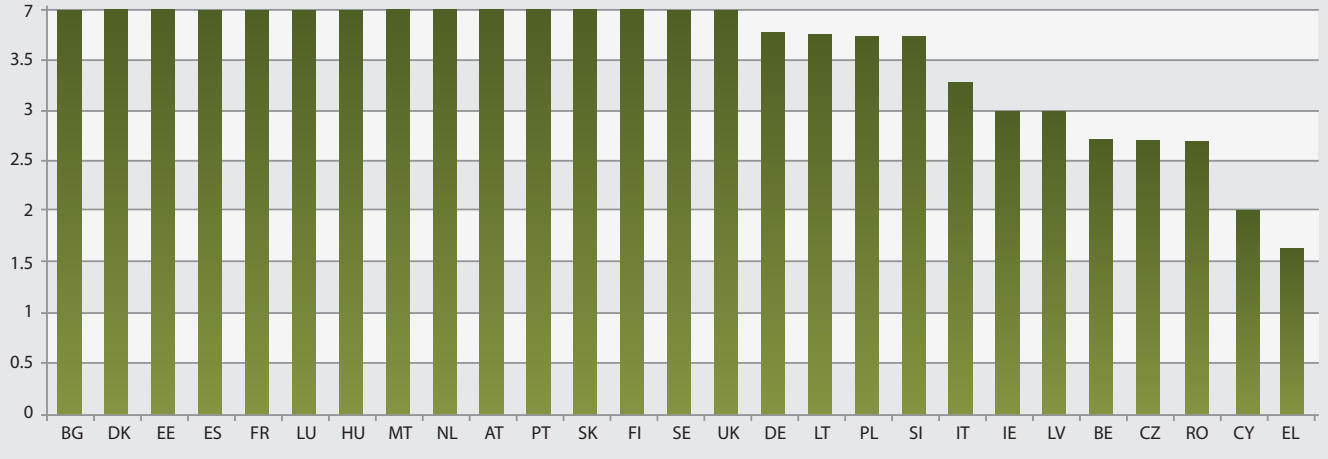
- *Kamu finansmanının kontrolünün sağlanması,*
- *Ekonomik büyümenin desteklenmesi,*
- *Aşırı kamu açıklarını engellemek .*

3)*Bulgaristan, İtalya, Letonya, Polonya, Slovenya ve Slovakya.*

4) *Study on the functioning of judicial systems and the functioning of the economy in the EU Member States, prepared in 2012 by the CEPEJ for the European Commission. http://ec.europa.eu/justice/index_en.htm.*

5) *CEPEJ, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin kararıyla 2002 yılında oluşturulmuştur. CEPEJ'in amacı üye devletlerde yargının etkinliğini ve işleyişini iyileştirmek, Avrupa Konseyi tarafından bu amaçla hazırlanmış olan sistemlerin uygulamasını geliştirmek. http://www.cepej.adalet.gov.tr/cepej-hakkinda.php*

GRAFİK IV. Taraflar ve Mahkemeler Arasında
Elektronik İletişim (0 minimum, -4 maksimum)

Kaynak: *CEPEJ Study*